

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Sedanja vlada.

Zadnje nedeljo so se po vsem Slovenskem ustanovljale podružnice obrambnega društva „Slovenska Straža“. Ob tej priliki pa se je ljudstvo tudi z navdušenjem spominjalo svojih narodnih zastopnikov, ki se v Gradcu in na Dunaju z izredno žilavostjo in odločnostjo vojujejo za pravice svojega naroda, ter jim izrekalo svoje zaupanje. Vse avstrijsko časopisje se je bavilo z našimi nedeljskimi prireditvami ter po svojem razmerju do nas — po prijateljskem ali neprijateljskem — občeudovalo zavednost našega ljudstva, ali pa izlivalo golide sramotenj na majhen, a krepko vstajajoč narod slovenski. Vsi pa, prijatelji in neprijatelji, so soglasno priznavali izbornu organizacijo našega katoliško mislečega ljudstva ter se ji neprikrito divili.

Na Dunaju drži državno krmilo v rokah vlada, ki je v premnogih slučajih pokazala, da je nam južnim Slovanom v narodnem in gospodarskem oziru sovražna. Le en slučaj vzemimo za naravnost sovražen napad sedanje vlade na naše gospodarske razmere! To je njen predlog za nov davek na vino, predlog, s katerim bi se naše ljudstvo, ki se peča v tako obilni meri z vinogradništvom, gospodarski uničilo. Vkljub vsem, večkrat skrajno hudim pritiskom na vlado od strani naših poslancev, ni hotela ista umakniti svojega pogubljivega načrta.

Ali naj naši poslanci tako vlado podpirajo? Hvala iskrena za poslance, ki bi na kak koli način skušali podaljšati življenje vladi, ki nam hoče zadati smrtno-nevaren gospodarski udarec. Nasprotno, naši poslanci morajo uporabiti vsako priliko in priložico, da podstavijo vladi nogo in jo strmoglavijo. V tem oziru ni na mestu popuščanje in obotavljanje, ampak neizprosni boj.

Naši poslanci so tudi zares razumeli svoje dolžnosti do slovenskih volilcev in so nastopali vedno o stro in brezobzirno proti sedanji vladi. Uporabili so ob vsaki priliki njene slabosti ter jo skušali vreči z njenega mogočnega stališča. Slovensko ljudstvo jim je hvaležno za to, tem bolj, ker še nikdar ni imelo prej poslancev, ki bi se s tako korajžjo in s takim ponosom na Dunaju potegovali za čast, ugled in korist svojega ljudstva kakor sedaj. Le kdor je izdajalec in sovražnik našega naroda, je drugih misli. V sled tega se ni čuditi, da je ptujski listič tudi tokrat proti našim poslancem.

Koliko je sedanja vlada Slovincem v uradu in šoli z ozirom na naše narodne pravice škodovala, to ponavljati se nam zdi odveč. Dovolj je, če povemo, da stoje šole pod našim starim neprijateljem naučnim ministrom grofom Stürgkhom, a naše sodnije pod bivšim graškim odvetnikom pravosodnim ministrom dr. Hohenburgerjem.

Zopet je hotela vlada škodovati Slovincem s tem, da je nameravala njihove sosedo na jugu, Italijane, okrepiti s pravosodnim oddelkom za vzgajanje sodnikov in političnih uradnikov. Sedaj nam silijo Nemci v urade, pozneje bi čutili, posebno v južnih delih Slovenije, tudi Italijane. Slovenski poslanci so pa rekli vladi: Samo enega sosedo ne boste podpirali, ali oba ali pa nobenega! Zahtevali so približno isto za Slovence, kar je ponujala vlada Italijanom. Vlada pa ni hotela cesarju in Avstriji zvestim Slovincem istega privoliti, kar je z drugo roko dajala njihovim italijanskim sosedom, ki so vse prej, nego za avstrijsko državo navdušeni. In vsled tega niso naši poslanci pripustili tudi Italijanom nobenega daru. Začeli so obstrukcijo. Vlada in nemško-italijanska večina sta bili brez moči in nista mogli naprej, vsled njih onemoglosti se je državni zbor odgodil.

Ponosni smo na naše poslance, kojih odločnost priznavajo tudi neprijatelji. A tudi hvaležni smo jim lahko, kajti ne samo, da so povečali ugled slovenskega ljudstva pred javnostjo, ampak ohranili so nam tudi vsaj en milijon kron, ki bi se sicer izdale, ako bi državni zbor ne bil odgođen. — Slava našim slovenskim poslancem!

Davek od žganja.

Državni poslanec dr. Benkovič je v državnem zboru dvakrat interpeliral finančnega ministra radi

nepravilnega tolmačenja predpisov glede davka na žganje na Spodnjem Štajerskem.

Prva interpelacija se glasi:

Po par. 85 II. Štev. 1. cesarskega ukaza z dne 17. julija 1899, drž. zak. št. 120, se kaznuje kot težek dohodarstveni prestop, ako kdo med časom, za katerega se mu je dovolila davka prosta množina žganja, toči in trži z alkoholnimi pijačami.

Ta predpis se proti zmislu in besedilu istega zadnji čas tako tolmači, da se prepove tekem celega koledarskega leta davka prosto pridelovanje žganja, ako kdo tekem istega koledarskega leta toči ali trži z alkoholnimi pijačami le kratko časa. Tako izvrševanje postavke povzroča sadje in vinorejem velikansko škodo, posebno onim, ki se pečajo s sadjarstvom in vinarstvom obnemem.

Vsled padanja vinskih cen radi nadprodukcije more spodnještajerski vinogradnik svoje vino le na ta način vnovčiti, da si pridobi dovoljenje, točiti pod vejo ali kako drugo omejeno koncesijo; ta potreba nastane vedno šele v pozni jeseni ali pa po zimi ali pa še celo v spomladi.

Ako torej hoče vnovčiti svoje sadje s tem, da prideluje davka prosto žganje, ob drugem času, mora plačati zopet davek in je še kaznovan, ker je enkrat v istem letu točil vino.

Postava ima vendar samo namen, da zabrani istočasno točenje in pridelovanje davka prostega žganja, da se ne toči žganje, ki je določeno za domačo pijačo.

To izvrševanje postavke stoji v groznem nasprotju k zmislu par. 41 dvornozborničnega odloka z dne 23. septembra 1835, št. 42017, in ima kmečko ljudstvo od tega veliko škodo.

Sicer pa se v vseh deželah ta postava ne tolmači tako, in tudi na Štajerskem se šele nekaj let predpisi glede davka prostega pridelovanja žganja tako napačno tolmačijo.

Da je ta razlaga nespametna, se razvidi že iz končnega sklepa, da sme kdo po tej razlagi pač 31. decembra pridelati žganje, naslednji dan pa točiti alkoholne pijače, ne da bi mu postava kaj storila; nasprotno pa bi bil kaznovan, če je dne 1. januarja pridelal žganje in v pozni jeseni istega leta točil vino.

Pri deželnem finančnem ravnateljstvu je več pritožb proti takim odločbam okrajnega finančnega ravnateljstva v Mariboru, posebno posestnikov Jožef Blatnik, Jožef Dremelj in Anton Hribšek v Širjah, politični okraj Celje.

Vprašamo:

„Je-li Njegova ekscelencija voljna nižjim oblastim naročiti, da zmislu primerno uporabljajo predpise glede davka prostega pridelovanja žganja, po katerih se sme posebno le takrat smatrati za kaznjivo, ako se istočasno prideluje davka prosto žganje in točijo alkoholne pijače?“

Je-li Njegova ekscelencija voljna, vse proti temu zmislu predpisov izrečene kazenske odločbe štajerskih finančnih oblasti kot nepostavne uradoma odpraviti?“

Dunaj, dne 15. marca 1910.

Dr. Benkovič in tovariši.

Druga interpelacija:

V interpelaciji, vloženi dne 16. marca 1910, priloga 1042-I, 33. seja, XX. zasedanje, smo opozorili na neprilичnosti pri izpolnjevanju predpisov glede davka na žganje.

Nato smo zvedeli, da finančna uprava ni voljna, odpraviti teh neprilic, ampak da opozarja žganjarje na plačevanje davka na žganje po pogodbi in na olajšave, ki so baje s tem v zvezi, kakor je razvidno iz odloka finančnega ministra z dne 28. januarja 1905, št. 14220 iz leta 1904.

Z odlokom c. kr. finančnega ministrstva z dne 28. januarja 1905, št. 14229 iz 1904 tako vabljivo označeno plačevanje davka od izdelka po par. 34. postavke glede davka na žganje in par. 8, oddelek III in IV izvršilnega predpisa nima za spodnještajerskega kmeta nobene praktične vrednosti. Velik del teh prideluje dobljene snovi (sadije, tropine, droženka, jagode itd.) davka prosto. Drugi manjši del posestnikov, ki nima radi krčmarske obrti ali dovoljenja točiti pod vejo ugodnosti pridelovati žganje davka prosto, proda svoje snovi za žganje „večjim žganjarjem“, ali plača

davek od izdelka v zmislu par. 31 I, oziroma 37 in 40 postavke glede davka na žganje potom povprečbe po uporabi priprav za žganje.

Gori omenjeni „večji žganjarji“, ki pridelujejo prodane snovi, so od omenjene pogodbe izključeni. Gostilničar ali točaj pod vejo, ki imata svoje snovi za žganje, je pri povprečnem davku po uporabnosti priprav za žganje še vedno na boljšem, ko pri plačevanju davka po dogovoru. Pri tem dogovoru se po par. 8 III, št. 8 izvrševalnega predpisa množina snovi za izdelovanje žganja natančno določi; ta množina alkohola, ki se dobi, se množi s številom na prosto danih (pravilnejše obdačenih) dni in z davčnim postavkom 90 vin. pri litru alkohola. Taka pogodba je slabša, kakor kontrolna mera ali mera nabiralnica. Pri teh dveh najstrožjih načinih obdačenja ve pač žganjar, da ima v hektolitr obdačene stopinje alkohola, pri pogodbi se pa ta množina samo domneva. Ako to domnevanje ni pravo (na primer, če so snovi slabše, če se pokvarijo itd.), takrat se pogoditvena povprečnina ne zmanjša, kajti po par. 8 I št. 7 ne spremeni tekem pogoditvenega roka slučajno nastopila okoliščina, ki povzroči zmanjšanje v pogodbi zapadenega pridelovanja žganja, ničesar na določbah pogodbe, škodo ima le žganjar. On ima torej lahko od pogodbe le škodo, nikdar pa koristi. Res ni nemogoče, da finančna straža pri določitvi množine snovi za pridelovanje žganja ne postopa ravno preostro ali se da moliti, lahko je pa tudi, da se po sklepu pogodbe množina snovi precej zmanjša, katera slučajna okoliščina na pogoditveni povprečnini ničesar ne izpremeni (par. 8, št. 7 izvršilnega predpisa).

Temu nasprotno pa žganjar s pogoditveno povprečnino čisto nič ali pa le zelo malo zgubi. On naznani čas za kuho žganja na toliko ur, kolikor jih za predelovanje pripravljenih snovi po svoji izkušnji rabi. Po prvih 24 urah se istemu čas za kuho žganja po potrebi podaljša; neizkoriščeno nadplačilo more znati tukaj le nekaj vinarjev. Ako je žganjar vajen, če ima snovi za žganje že pri roki, pomočnike, ki mu pomagajo pri izpraznjenju in napolnjenju meha in še zraven bukova drva, potem ne napolni meha v 24 urah tri ali štirikrat (par. 38 postavke glede davka na žganje), temveč šest do osemkrat, to se pravi, tri do štiri polnitve se sploh ne obdačijo, to je prednost, ki se jo doseže z marljivostjo in spretnostjo, ki se pa pri pogodbi ne da doseči.

Vprašamo:

„Je-li Njegova ekscelencija voljna v zadevi izvrševanja predpisov glede davka na žganje v zmislu izvajanja resničnih razmer v obeh interpelacijah znova poizvedovati in z ozirom na to, da je plačevanje davka na žganje po pogodbi na Spodnjem Štajerskem nemogoče, v zmislu našega vprašanja z dne 16. marca 1910, priloga 1042-I (33. seja XX. zasedanja), dati potrebne ukaze oblastim finančne uprave?“

Je-li Njegova ekscelencija voljna, dokončane želje spodnještajerskih žganjarjev upoštevajoče ureditve te zadeve vsa pri okrajnem finančnem ravnateljstvu v Mariboru tekoča dohodarstvena kazenska postopanja glede davka prostega pridelovanja žganja, posebno terjanja naloženih denarnih kazni in pozneje predpisanega davka od izdelka ustaviti?“

Je-li Njegova ekscelencija voljna, z ozirom na razburjenje ljudstva radi preostrega postopanja finančne uprave nam dati pomirjajoča pojasnila?“

Dunaj, dne 14. junija 1910.

Dr. Benkovič in tovariši.

Slovenska Straža.

V pomoč našim zatiranim bratom ob jezikovnih mejah se je ustanovilo obrambno društvo „Slovenska Straža“. Da bo lažje izvrševala svoje delo, ima pravico, ustanovljati podružnice. Zadnje nedeljo, dne 10. t. m. se je ustanovilo po vsem Slovenskem 161 podružnic, kar dokazuje veliko zanimanje in navdušenje slovenskega ljudstva za to društvo. V Ljubljani je govoril na ogromno obiskanem shodu naš štajerski poslanec dr. Korošec. Po Štajerskem so po večini naši požrtvovalni društveni voditelji prevzeli govorniške naloge. O mnogih shodih so nam došla poročila, katera tukaj-le priobčujemo.